

А.И. Софронов – Алампа «Күһүнгү түүн» хоёонун тылбаанын ырыты

Филиппова Айяна Александровна

студент-магистрант СВФУ им. М.К. Аммосова

ИЯКН СВ РФ, Республика Саха (Якутия)

E-mail: fiayalex11@yandex.ru

А.И. Софронов — Алампа «Күһүнгү түүн» хоёонун тылбаанын ырыты

А.И. Софронов — Алампа поэзиятыгар биир бэлиэ миэстэни «Күһүнгү түүн» (1919) хоёон ылар. Бу социальной-политической проблематикалаах хоёон буолар [2].

«Күһүнгү түүн» хоёону нууччалы тылынан Владимир Солоухин тылбаастаабыт. Баллыр тылбаанын Н. Габыше онгорбут. Тылбаас «Северная ночь» (1984), «Возвращение» (2006) хомуруннуктарга кирибит.

Хоёон тыла уустук, сахалыытыгар туруору аллитерация, кириэстии рифма баар эбит буоллаҕына, тылбааныгар тылбаасчыт тугу да тутуспатах. Бу хоёон тылбаанын көгүл диэххэ сөп. Тоҕо диэтэххэ олус элбэх информацияны түһэри, эбии баар.

Бу хоёону ырытарга чэпчэки буоллун диэн, тиэкини ис хоёонунан кэрчиккэ араардым. Онно кэрчик ахсын ис хоёонунан тэннээх солбук; маарыннатан солбук; уларытыы; тылы эбэтэр этиини көтүтүү; тиэкискэ суох информацияны эбии диэн наардаатым.

Этим сааһа «дыр» гынна — По телу дрожь — «б-рр»; Сүрэмим «тинг-тинг» тэптэ — Сердце бьется — «тук-тук»; Кулгааҕым тыаһа «ццг» гынна — В голове гудит — «бум»; Сүһүөбүм «лас-лас» тыаһаата — Зубы стучат — «лас-лас».

: Харбыаланан биссэр — Только на ощупь//Можем узнать друг друга. Халлаан диэки — И долго-долго кверху глядеть; Сиббиэннээх хараһа сиэтэ — Все съела тьма; Сир диэки — И в упор на землю глядеть; Хабыс-хараһа, хара-балай — Черным-черно; Иннинэн хаамтаһа — Шаг вперед шагнешь; Иингэ түһүөх курдук — В яму попадешь; Улаханник ойдоххо — Если прыгнешь вперед; Омуһаһа охтуох курдук — Канава ждет; нуу-уу, эчи аҕай ини — Вот какая напасть о.д.а.

: Халлаан сырдыгын//Хаппахтыы сүүрэн//Хайа көппүт эбит. Сийэ биллибэт; Ханна да баара биллибэт//Хатан хараһа халыйда; Батыгыраччы үүммүт//Бааһынас мастар//Баттыы түһүөх курдук//Барыһан тураллар//Тигинэччи үүммүт//Тиит мастар//Дьизэрээн тураллар о.д.а.

: Хараһа түүн обургу — Ночь пришла//Тьма залегла. «Обургу» диэн тылы түһэрэн кэбиспит. Ол оннугар «пришла», «залегла» диэн туохтуурдары эбэн биэрбит; Черно и глухо (холобур, слепо диэххэ сөп); Им-ньим, имик-балай — Эхма (саһа аллайыны солбуйбут); Ни вблизи, ни вдали//Никакой не видно земли; Смотришь изо всех глаз; Слушаешь, наостривши ухо.

: Хантас гыннаһа — Если голову запрокинуть; Төҥкөс гыннаһа — Если низко поклониться.

92 холобуртан:

а) тэннээх солбук — 7;

б) чугаһатан солбук — 16;

в) информацияны уларытыы — 10;

г) информацияны кэтүтүү — 26;

д) суох информацияны эбии — 33.

Манна кестөрүнэн тылбаасчыт олус элбэх информацияны эбии киллэрбит уонна көбүрөппит. Мин санаабар, бу тылбаас намынах таһымнаах, тоҕо диэтэххэ тылбаасчыт автор эппит ис санаатын тылбааныгар толору биэрбэтэх.

Туһаныллыт литература

1. Софронов А.И. Северная ночь//пер.с якут., сост.и прим. Вл. Солоухин. М: Сов.Россия, 1984.
2. Семенова В.Г. Анемподист Софронов поэзията. Дь, 2002.